

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG 6110009
ชื่อโครงการ : การศึกษาเปรียบเทียบการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบของผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และบังคลาเทศ
ชื่อผู้ดำเนินการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐบุตร อิทธิธรรมวินิจ
E-mail Address : fsocsbi@ku.ac.th
ระยะเวลาโครงการ : มกราคม 2561 ถึง มิถุนายน 2563

ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับหนี้นอกระบบโดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2560 และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 แต่ประเทศไทยยังคงมีปัญหาหนี้นอกระบบอยู่และปัญหาหนี้นอกระบบก็เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วย เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม เป็นต้น

โครงการวิจัยนี้ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการที่ไม่ใช่กฎหมายเกี่ยวกับหนี้นอกระบบของประเทศไทย และศึกษาเปรียบเทียบการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบของประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศบังคลาเทศ รวมถึงเพื่อเสนอแนวทางหรือมาตรการทางกฎหมายและที่ไม่ใช่กฎหมายเพื่อแก้ปัญหาหนี้นอกระบบของผู้มีรายได้น้อยของประเทศไทย

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยรวบรวมและศึกษาวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศบังคลาเทศ รวมถึงมาตรการที่ไม่ใช่กฎหมาย นอกจากนี้ ยังได้ใช้การวิจัยภาคสนาม (field research) โดยการลงพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเพื่อเป็นกรณีศึกษา โดยได้สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ลูกหนี้นอกระบบ เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหนี้นอกระบบ

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดเพดานดอกเบี้ยมีทั้งข้อดีและข้อเสียแต่ก็ยังคงควรให้มีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยและควรเปลี่ยนจากเพดานอัตราดอกเบี้ยตายตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ยืดหยุ่น นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์อัตราโทษตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ภายใต้ทฤษฎีลงโทษแล้วพบว่า อัตราโทษสำหรับเจ้าหนี้นอกระบบยังเป็นอัตราโทษที่ไม่เหมาะสมกับความผิดและการลงโทษยังไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายของทฤษฎีการลงโทษ

พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอาจไม่ใช่เครื่องมือหลักในการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบ กฎหมายเป็นเพียงฟันเฟืองหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาหนี้นอกระบบ มาตรการอื่นที่ไม่ใช่กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหาหรือบรรเทาปัญหาหนี้นอกระบบ เช่น การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างวินัยทางการเงินในตนเอง การเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินให้มีเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

คำหลัก : หนี้นอกระบบ, พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560, ประเทศไทย

Abstract

Project Code : RDG 6110009
Project Title : A comparative study on solutions to informal debts of low income earners among Thailand, Malaysia, the Philippines and Bangladesh
Director of the project: Assistant Professor Dr. Setthabut Ittithumwinit
E-mail Address : fsocsbi@ku.ac.th
Project Duration : January 2018 to June 2020

Although laws relating to informal debts particularly the Civil and Commercial Code and the Excessive Interest Rate Prohibition Act B.E. 2560 are enforced, Thailand still faces with informal debt problems. Other ASEAN countries such as Singapore, Malaysia, Laos and Vietnam also face with the same problems.

The aims of this research project are to analyze laws and non-legal measures of Thailand relating to informal debts, to compare solutions to informal debt problems among Malaysia, the Philippines and Bangladesh and to propose solutions to the informal debt problems in Thailand.

The research methodology used are documentary research, field research and in-depth interview. Laws and non-legal measures relating to informal debts are reviewed and analyzed. The field research is conducted in Ubonratchathani. Debtors, law enforcement officer including scholars are interviewed.

The findings show that there are pros and cons for a maximum interest rate ceiling of 15% prescribed under the Civil and Commercial Code. It can be suggested that the interest rate ceiling should not be repealed but it should be flexible. Moreover, the penalty under the Excessive Interest Rate Prohibition Act B.E. 2560 may be inappropriate and may not serve the objectives of the punishment theories.

The Excessive Interest Rate Prohibition Act B.E. 2560 and other related laws may not be primary tools to resolve the informal debt problems. Non-legal measures would be the key factors to help relieve the informal debt problems such as applying the philosophy of sufficiency economy, building financial discipline and increasing access fund.

Key words : informal debts, the Excessive Interest Rate Prohibition Act B.E. 2560, Thailand